

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата педагогічних наук, доцента
Барановської Ірини Георгіївни
на дисертаційне дослідження **Ван Цзисюань**
на тему «**Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій**»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Стрімкий науково-технічний розвиток значно розширив та суттєво збагатив пізнавально-комунікативні можливості освітян. Завдяки створенню мережі Інтернет, неупинному розвитку ІКТ, що «інтегрують в собі інформаційні, телекомунікаційні, медіа трансляційні технології, всі види аудіо та відео обробки, зберігання, передачі, мережеві функції управління та моніторингу інформації», в світовому соціокультурному середовищі відбуваються зміни, що мають як позитивний, так і негативний характер. Як зазначає Ван Цзисюань, необмежений, вільний доступ до музичної інформації різної художньої та морально-естетичної якості скеровує увагу освітянської спільноти на удосконалення поліхудожньої освіти молоді, виховання в них «смакового імунітету» шляхом залучення до сприйняття високохудожніх музичних феноменів. Ера інформаційно-комунікативних технологій потребує вчителів-новаторів, знатних не тільки вміло користуватись накопиченим музично-педагогічним досвідом, але й спроможних активно проводити просвітницьку діяльність, збагачувати освітній процес новими методами та прийомами, сучасними засобами, способами музичного навчання та виховання школярів. У цьому контексті тема дисертаційного дослідження «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій» без сумніву є актуальною та важливою.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що базовою основою дослідження став тематичний план науково-досвідної роботи Університету Ушинського. Дисертація становить частину наукової теми: «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (протокол № 11 від 27.06.2019 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Найвагоміші здобутки дисертаційного дослідження Ван Цзисюань, на наш погляд, мають наукову і практичну значущість.

В дисертації *вперше* розглянуто методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності через призму специфіки сприйняття й пізнавальної діяльності школярів нової генерації; для її обґрунтування обрано настановні положення комплексу наукових підходів: діяльнісного, компетентнісного, герменевтичного, особистісно-персоналізованого, технологічного та інноваційного; обґрунтовано методичні принципи їх впровадження в освітній процес (спонукання до пошуково-активної діяльності в процесі опанування здобувачами новими технологіями та винаходу власних методів їх впровадження в майбутній просвітницькій діяльності, актуалізації міжпредметних зв'язків між дисциплінами навчального плану в їх спрямуванні на освоєння нових методів і технологій просвітництва, гармонізації пріоритетної уваги вчителя до особистісних проявів учнів і потреби забезпечення іміджево-творчої самореалізації, організації просвітницької діяльності на засадах фасилітативного стилю спілкування й оволодіння майстерністю художньо-педагогічної риторики, взаємообумовленості мистецької, музичної та інноваційно-технологічної підготовки майбутнього фахівця, впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес інноваційно-методичними засобами) та педагогічні умови; визначено структуру підготовленості майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності в єдності мотиваційно-особистісного, мистецько-компетентнісного, інноваційно-методичного, комунікативно-діяльнісного складників.

У дослідженні уточнено специфіку просвітницької діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва, що здійснюється з урахуванням особливостей музично-пізнавальної діяльності школярів сучасної генерації.

Зазначимо, що подальшого розвитку набула методика підготовки майбутніх учителів до просвітницької діяльності із застосуванням ІКТ на уроках музичного мистецтва і в позакласній роботі.

Вагомим вважаємо практичне значення результатів дослідження, яке полягає в можливості застосування розробленої діагностичної методики визначення рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності та методики впровадження інформаційно-комунікативних технологій у музично-освітній процес під час підготовки здобувачів до фахово-просвітницької діяльності в її різноманітних проявах; використання розробленого інноваційного методичного інструментарію застосування інформаційно-комунікативних технологій у курсі дисциплін з методики музичного виховання, в педагогічній практиці здобувачів, в системі підвищення кваліфікації майбутніх учителів музичного мистецтва та їхньої самоосвіти.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 14.08.2023, № 1404/24/1).

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та результати дослідження Ван Цзисюань висвітлено у 7 публікаціях, з яких 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України у співавторстві та 4 – апробаційного характеру (2 з яких у співавторстві), видані українською мовою.

Спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулась апробація дисертаційного дослідження, характер статей здобувача, в яких відображено основні наукові положення дисертації та результати проведених досліджень, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Загалом вважаємо, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертації Ван Цзисюань дає підстави відзначити методологічну та теоретичну обґрунтованість вихідних позицій дисертації, глибокий аналіз понять за темою дисертації, вираженість концептуальних засад роботи, що підтверджують ступінь достовірності наукових положень, результатів та висновків дослідження.

Дисертація чітко структурована. У вступі визначено актуальність теми дослідження, коректно сформульовано науковий апарат. Відповідно до поставленої мети дисертації, що полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до музично-просвітницької діяльності, визначено п'ять завдань, для розв'язання яких дослідниця доцільно обирає комплекс методів. Окреслено методологічну та теоретичну основу дослідження; схарактеризовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дослідження; відображено відомості про апробацію, особистий внесок здобувача, структуру та обсяг наукової роботи.

В першому розділі «Історико-теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності» висвітлено результати розв'язання першого та другого завдань дослідження. Здобувачкою схарактеризовано ретроспективу становлення просвітницької діяльності (від часів Античності до сьогодення) в світовому просторі, розглянуто специфіку її прояву в системі музичної освіти (п.1.1.). Наразі авторкою конкретизовано сутність поняття «просвітницька діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва» – активний, цілеспрямований і сталий процес стимуляції у школярів ціннісно-зацікавленого ставлення до мистецтва, що формується під час і у зв'язку із удосконаленням в них здатності до особистісно пережитого й усвідомленого сприйняття художньо-образного змісту музичних творів» (с.76) та «підготовленість до просвітницької діяльності – цілісна властивість фахівця, яка забезпечена його мистецькою ерудованістю, здатністю до глибокого проникнення в художньо-образний сенс творів на засадах сформованих музично-аналітичних та інтерпретаційно-творчих умінь, володіння культурою педагогічно-мистецького мовлення й натхненно-спонукальної взаємодії із учнями, що спрямовується на їх «зараження» художніми переживаннями й стимуляцію особистого ставлення до мистецьких феноменів (с. 58, с.77).

Заслуговує схвалення розв'язання Ван Цзисюань розв'язання другого завдання дослідження, а саме: логічне визначення та обґрунтування

мотиваційно-особистісного, мистецько-компетентнісного, інноваційно-методичного, комунікативно-діяльнісного структурних компонентів підготовки майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій на основі дослідження її сутності в культурологічній, мистецько-освітній та музично-педагогічній проєкціях, з урахуванням освітніх завдань сучасного вчителя музичного мистецтва та освітніх потреб школярів нової генерації.

Окремо хотілося відзначити обрання авторкою інноваційно-методичного компоненту підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. На сторінках роботи (п. 1.2) Ван Цзисюань здійснює аналіз та подає класифікацію інноваційних ІКТ, котрі необхідно використовувати сучасному вчителю музичного мистецтва в музично-просвітницькій діяльності. Позитивним є акцентування уваги здобувачки на широкому спектрі застосування ІКТ, окреслення можливостей для оновлення традиційних форм музичного навчання та музично-просвітницької діяльності.

Науково вартісним вважаємо другий розділ роботи, де дисертантка висвітлює результати розв'язання третього завдання дослідження. Ван Цзисюань обґрунтовує методологію та методичне забезпечення підготовки здобувачів вищої музично-педагогічної освіти до музично-просвітницької діяльності із застосуванням ІКТ. Виваженим є звернення здобувачки до парадигмальних ідей діяльнісного, компетентнісного, особистісно-персоналізованого, герменевтичного, технологічного, інноваційного наукових підходів та визначення спеціальних принципів їх реалізації (п. 2.1.). Особливого схвалення заслуговує обрання особистісно-персоналізованого, технологічного та інноваційного наукових підходів та зосередження уваги дисертантки на інноваційності, технологічності, унікальності, дитиноцентричності, результативності музично-просвітницької діяльності, що спрямовує майбутніх учителів на здобуття формування в них фахової компетентності, готовності до наукового, методичного та практичного напрямів діяльності й реалізації широкого кола функціонально-педагогічних просвітницьких завдань.

Необхідно відзначити запропоновані Ван Цзисюань принципи підготовки (п. 2.1.), зокрема: гармонізації пріоритетної уваги вчителя до особистісних проявів учнів і потреби забезпечення іміджево-творчої самореалізації; організації просвітницької діяльності на засадах фасилітативного стилю спілкування й оволодіння майстерністю художньо-педагогічної риторики, котрі націлені врахувати виклики сьогодення.

Відмітимо наукову цінність обґрунтованих Ван Цзисюань педагогічних умов (п. 2.2.), що склали основу авторської методики та віддзеркалюють суперечності, що існують в підготовці компетентних учителів музики, здатних здійснювати музично-просвітницьку діяльність із застосуванням сучасних ІКТ.

Завершальним етапом роботи стало розв'язання четвертого та п'ятого завдань дослідження, що висвітлені в розділі 3 дисертації «Експериментально-дослідна робота з підготовки майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій». Відмітимо дослідницьку компетентність дисертантки на етапі розробки діагностичної методики визначення рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності. Особливої уваги заслуговує якісно розроблені

критерії оцінювання (спонукально-мобілізаційний, аналітико-герменевтичний, технологічно-художній, творчо-продуктивний) та показники, що дозволили дисертантці провести констатувальний етап експерименту та виявити чотири рівні підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності. Ключовою ідеєю третього розділу стала експериментальна перевірка авторської методики підготовки майбутніх учителів музики до здійснення просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій в ході поетапного впровадження в освітній процес визначених авторкою педагогічних умов, що здійснювалось на мотиваційно-настановному, комунікативно-формульовальному та дослідно-результативному етапах.

Без сумніву вартісним та позитивним є висвітлення на сторінках розділу результатів застосування новітніх технологій у процесі розв'язання здобувачами музично-просвітницьких завдань, як от: технології «Teambuilding», семплування, популярних стрімінгових платформ, музичних стрімінгових сервісів «Spotify», «Apple Music», спеціальних програм «Band-in-a-Box», Movavi Clips, ChatGPT штучний інтелект.

Доведення статистичної вартісності розбіжності за всіма критеріями наприкінці педагогічного експерименту, котре здійснене дисертанткою за допомогою багатофункціонального критерію ϕ^* Фішера, підтвердило, що запропонована Ван Цзисюань методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій є ефективною в сучасних соціокультурних умовах. Отримані результати вказують на її практичну значущість та свідчать про доцільність впровадження в практику підготовки майбутніх учителів до просвітницької діяльності в різних її проявах.

Загальні висновки висвітлюють результати, поставлених Ван Цзисюань, завдань дослідження. Зміст дисертації доповнюють додатки.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота гарно структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень, висновків зрозумілий та доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Ван Цзисюань дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставлять МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представлені Ван Цзисюань дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. У розділі 1 дуже гарно представлено ретроспективний аналіз становлення просвітницької діяльності, схарактеризовано форми та методи просвітництва, що виникали протягом історичного розвитку суспільства. Робота набула б більшої досконалості, якщо б дисертантка

чітко визначила, які форми та методи просвітницької діяльності вона рекомендує застосовувати в роботі зі школярами різних вікових категорій на уроках, а які в позанавчальний час.

2. У дисертаційній роботі Ван Цзисюань неодноразово підкреслює та доводить, що використання ІКТ відкриває принципово нові можливості в галузі музичної освіти та музичного просвітництва. В другому розділі п. 2.2., що присвячений обґрунтуванню педагогічних умов та методів підготовки майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності, зокрема, організації інноваційно-освітнього середовища підготовки (друга педагогічна умова) здобувачка пропонує впроваджувати інтерактивні форми діалогу та полілогу, розробляти ігрові методи для збагачення музично-пізнавального тезаурусу школярів, застосовувати методи творчого спрямування, залучати здобувачів до тренінгів (с. 112). На наш погляд, значно збагатило б науково-практичну цінність роботи, якби особливості впровадження представленого методичного інструментарію були ширше представлені на сторінках третього розділу роботи та у додатках.

3. У здійсненні діагностування за третім показником аналітико-герменевтичного критерію, що стосувався міри чутливості до особливостей інтерпретацій твору різними виконавцями, зокрема вияву точки зору здобувачів на якість виконання твору «Маленька нічна серенада» у трьох різних варіантах, було б доцільно визначити, які саме варіанти було обрано для аналізу та уточнити, чим вони відрізнялися і як характеризували ці відмінності респонденти.

4. Робота тільки б виграла, якби в експериментальній частині (п. 2.3.) авторка представила програми тренінгів, конкретизувала на яких дисциплінах чи в позанавчальний час вони були організовані, оскільки цей досвід сьогодні є дуже корисним для удосконалення підготовки майбутніх учителів музики та його запровадження в освітній процес педагогічних вузів як України, так і Китаю.

5. Висновки до третього розділу, на наш погляд, мали бути більш розгорнутими.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку представленої до захисту дисертації.

8. Загальний висновок

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, можна вважати, що дисертація Ван Цзисюань на тему «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12

січня 2022 року № 44, а її автор, Ван Цзисюань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

І.Г. Барановська